

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben: egész évre 16 kor. félévre 8 kor,
 negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor.
 félévre 10 kor. negyed évre 5 kor.
 Egyes szám ára 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.
 Laptulajdonosok és főszerkesztők:
JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:
 Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11
Kiadóhivatal:
 HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
 Telefon sz. 85.

Községi takarékpénztárak.

Irta: **Papp Ferenoz.**

Jogéletünk most éli az átalakulás idejét. A közigazgatást egyszerűsítették, s daczára az új rendszer hibáinak, kétséget sem szenved, hogy érvényesül benne az elv: több szóbeliség, kevesebb írás, kevesebb forma, több lényeg.

A mai költséges, hosszadalmas eljárás helyett a jogkereső gyorsabban, olcsóbban, s mert az új eljárás közvetlenebb, bizonyosabban is jut igazához.

Lassan — lassan érvényesül ez az elv az állami gépezet minden részében. A törvénykezés terén is ujtás készül. Készül az új polgári törvénykönyv, az új magánjog. A váltópénz 1000 koronán aluli subsztrattal kivéteket a rendes eljárás alul. Olcsóbb lesz, nem kell hozzá fiskális. Az avult végrehajtási törvény helyébe új novella lép, olyan, hogy a hitelező is megkapja a pénzét de az adósa se jusson teljesen tönkre. Csak egy nem változik: a gazdasági helyzet. A jogélet átalakul, modernizálódik, de az alap marad a régi. De mit ér, mindez, ha napról-napra fogyunk, anyagilag tönkre megyünk. Mit ér a közigazgatás egyszerűsítése, ha nem lesz, aki a hasznát vegye? Mit ér a végrehajtási eljárás olcsósága, ha már nincs mit lefoglalni, ha a nép nem bírva a terheket, eladósodva, más hazába bujdosik, s vagyonát újra vereti a bank, talán éppen a nemzetiségi bank? Földje megterhelve 10 százalékos adóssággal, küzd, dolgozik éjjel-nappal, a föld azonban nem hoz 10 százalék hasznot, s nem képes jóllakatni azt a hatalmas molochot, a takarékpénztárt, s ő a termelő, küzdelmes verejtékes munkája mellett is éheznek, családjá-

val együtt. Mi baja a magyar gazdának? A drága pénz! Pedig a pénz olcsó — ime a takarékpénztár csak 4 és fél százalékosat fizet a betétért, a kölcsönért azonban 10-et vesz. Évekkel ezelőtt látták már ezt. Megindult a mozgalom, segíteni javítani a helyzetet, társadalmi uton is. Agrár bankok keletkeztek. Megindult a mozgalom állami téren is. A belügyminiszteriumban évekkal ezelőtt összeült egy ankét. Tárgyaltak, tanácskoztak a nép nyomoráról, az eladósodott gazda helyzetének javításáról, a módokról.

Világos elme, jószágos lélek megpendített egy eszmét: a községek által állítottassanak takarékpénztárak, ahol nem az anyagi érdek a főcél, hanem a gazdasági élet fellendítése. Vártuk, hogy a közigazgatás újjászervezése alkalmával, az évekkal ezelőtt megpendített, de Isten tudja miért, a napirendről levett eszmét felszínre hozzák ismét. Sajnos, lepi azt az aktát tovább is az idők pora. Pedig fontosabb kérdés ez a világ minden egyszerűsítésénél. Nézzük a mezőgazda életet: matematikai pontossággal ki lehet számítani, hogy a magyar gazda mennyi idő alatt fog teljesen tönkre menni, elzúlleni vagy kivándorolni. Ha a magyar kisgazda ma akár befektetés, akár vagyoni, örökösödési kérdések tisztázása miatt pénzhez akar jutni, kénytelen a takarékpénztárakhoz fordulni, sőt mielőtt még az a kérdés eldől, hogy kaphat-e pénzt, fizet a banknak azért, hogy birtokát a kiküldött hivatalnok megtekinti, százakat fizet a különböző bizonyítványokért, a költséges, drága ügyvédi bekebelezésekért sokat. Fizet a kölcsönért 8 százalék kamatot 2 százalék kezelési díjat ez 10 százalék. Hol az a föld, mely a hatalmas adó mellett 10 szá-

zalékos kamatot hoz? A községi takarékpénztárak eszméje egységes volt. Ime pár alföldi város, a Dunántul pedig Pinkafő község létesít községi takarékpénztárt, s a legváltóságosabb időben is képes 6 százalék mellett kölcsön adni, s mégis vagyona van, milliókra menő vagyona. Ennek a községi takarékpénztárnak, mint erkölcsi testület vezetése alatt álló banknak nem az volna a célja, hogy részvényeseinek zsebet tömjön, hanem gazdasági életünk fellendítése, a szociális kérdések megoldása.

A szomszédunkban van egy parányi állam: Románia. Ez a jóformán 30 esztendő óta nem ismer más bankot, csak államit, és nem is 10 százalékra adja ám a pénzt, de nem is vándorol ki ám az oláh paraszt onnan. Minden községnek van alapja, egy kis jóakarattal, egy kis ésszel minden község teremthet bankot, a melyik kölcsönt ad a megterhelt birtokra vagy a befektetésre. És vajon nem lehetne-e az 1877. XX. törvényen segíteni, hiszen már ugyis elavult? Ez a törvény megengedi, hogy az árvák pénze ingatlanokra kölcsön adassék, az ingatlanok egyharmad értékét képviselő összeg erejéig. Nem lehetne ezen a törvényen változtatni, s kimondani hogy ezentul kétharmad értékig adható kölcsön? Avagy az árvák pénzére biztosabb egy magán takarékpénztár? Hiszen az sem ad többet 5 százaléknál. A bürokrata urak talán felhozzák, hogy hátha visszaélések történnek az árvák pénzével? Banális érv! Nincs elég felelős tisztviselője a vármegyének? Szolgabíró, községi képviselő testület, azoknak együtt és személyenként vagyonuk?

Talán több garanciát nyújt a magán intézet? Segítsünk, mert maholnap ár-

Iskolakönyvek, író és rajzszerzők az összes iskolák részére előírás szerint kaphatók:

Heumann Mor könyv-, papír-, zenemű-, író- és rajzszer kereskedésében Szabadkán főter,

Rádics-féle ház, a Szentháromsággal szemben.

vábbak leszünk az árvánál. Mi a közgazgatás? A nemzet fizikai, szellemi és gazdasági élete. Nem az államnak, a kor mányának volna-e kötelessége tehát, hogy éppen most, mikor a közgazgatást újjászervezik, foglalkozzék az annak keretébe tartozó gazdasági étellel is. Szedjék csak elő az irattárból azt a hatalmas akta csomót, kész, egészséges javaslatot foglal az magában, s állami fennhatósággal meg kell valósítani.

S ha majd 6 százalékos pénzhez jut a magyar gazda, bizonytal nem fog kivándorolni, hanem itt marad és dolgozik, s a gazdátlanul maradt falusi hajlékokba nem vonulhat be a külföld népe.

A helyzet.

— Politikai levelezőnkől —

Budapest, augusztus 29.

Tehát Bécsben megindulnak újra a tanácskozások. Khuen Hédervár és Kolozsvár Bécsbe mennek és Apponyi álláspontját fogják diadalra juttatni akarni.

Ez a legujabb. És bármennyire ellene törnek *Körber* és *Pitreich* osztrák urak, ő felsége hatalmi szavával a magyar nemzet jogának fog igazat adni, ha egyszerre nem is mindenben, de úgy, hogy a fokozatos fejlődést már is biztosítja.

Apponyi diadalmaskodott. És ha nem is lenne megbizva a kormány alakításával a diadal mégis az övé. Apponyi a nemzet szeretetét biztosította magának és megczáfolta azokat, akik, hogy népszerűtlenné tegyék, következtelenséggel gyanúsították meg. Apponyi, ha nem lenne miniszterelnök, ami azonban nem bizonyos, önmaga lesz az oka. De ez lesz

A nyakláncz.

— A „Bácsmegyei Napló“ eredeti tárczája. —

Irta: **Hafai.**

Bükköny járásbíró már negyedizben járta végig a főutcát és valahányzor a Zahlmeiszter ékszerész üzlete előtt elhaladt, kémlel, kutató szemmel vizsgálta a kirakatot. Mindannyiszor szoroson, szinte a kirakat nagy üvegtáblájához lapulva, toltta magát előre és a keze önkéntelen kereste az ajtó kilincset. De csak megint tovább halad. Mire azonban a takarékpénztár épületéhez ér, lépései meglassulnak, a városháznál pedig hirtelen megfordul s megy vissza, eleintén gyors, iramodó, majd később habozó, czammogó lépéssel, hogy sóvárgó pillantást vethessen az ékszerész csábitóan csillámló kirakatába.

Látszik, küzd magával s az elhatározás nagy munkájába kerül.

De mikor az a nyakláncz oly igen remek.

Tömör, halvány gyöngyöktől meg-megszakított finomfonatu szálai előkelően tapadnának az asszony habfehér nyakára és méltósággal omolnának uj, egyszerűségében finomult izlésrevaló fekete ruhájára, a fűző alatt ingerlékeny szépségben domborodó kebeleire és még tovább is hullanának le, egészen a formás csipők fölé.

Csak hogy száznyolczvan forint sok pénz. Majd annyi, mint egy lakbérés hónap, amely-

dicsősége is, melyet e történelem fog megörökíteni a magyar nemzet szívében a jövőre is.

Enyit irhatok. A helyzet egyebekben változatlan.

A képviselőkhöz.

*Vészben az ország hajója,
Kormányosára nem talál.*

*Ha sokáig vesztegelték,
Jön a vihar és rut halál.*

*Hogy a hazát megmentésétek,
Szívben magyarok legyetek:
A győzelem a mienk lesz,
Csak Bécsnek ne engedjétek!*

*Eddig nekünk Bécs parancsolt,
S szót fogadott a »hű« magyar,
Most küzdjétek, hogy egyszer már
Az legyen, mit e nép akar.
Ha »izentek«, a magyar nép
Mindig ott lesz mellettetek:
Tartozzatok bármely párthoz,
De Bécsnek ne engedjétek!*

*A ki nem igazi magyar,
A küzdők terhére rójja,
Hogy nincsen a hatalomnak
Katonája, meg adója.
Pedig csak jogunkkal élünk
S bizunk tovább is bennetek:
Egy a szívünk óhajtása.
Hogy Bécsnek ne engedjétek!*

*Magyar legyen a lobogó
Magyar a vezénylet nyelve,
Akkor ennek a nemzetnek
Nem »fogy el a regimentje«.
Ha ezt nekünk kivívjátok,
Örök hálánk lesz veletek:
Mienk lesz a szent győzelem,
Csak Bécsnek ne engedjétek!*

Áos Jenő.

ből pedig annyi mindenfélére kell, hogy jusson,

Az állam silányan fizeti alkalmazottait és semmi gondja a noblesse obligere, mintha a bíró állása most is még tisztség volna és nem hivatal. Így van aztán, hogy járásbíróknál is hétköznap sovány ebédek, kurta vacsorák vannak, de a pohárszéken francia konyak és a szivaros ládában speciálítás kínálja magát. S csakis ezen mód lakhatik jól a kecske, anélkül, hogy rámenne az egész káposzta.

Igy esett ez mindjárt az elejétől kezdve s így maradt az a láncz elérhetlen álomnak, noha az asszony teljes boldogságához talán éppen csak a darab sárga ékesség hiányzott. S ámbár sóvárogta bírását és életéből egy-két évet adott tán volna érte és ámbár teljes szívéből, lelkéből kívánta, hevesen, erőszakosan ellenezte, ha annak megszerzése a férj által komoly szükségletként állítatott be a háztartás tartozik-követel rovatába; egyszerűen azért, mert a hitelbe vásárlástól félt, az árát pedig lehetetlen összetakarítani.

Tegnap azonban, — ni, hogy ingerkedik vele a szerencse — a hivatalvizsgálaton járt törvényszéki elnök bucsuvacsorája alkalmából ez az ügy váratlan fordulatot vett.

* * *

— Ugyan, kérlek; csak nem zárod ki magadat, biztatá az elnök. Nem a nyereség kedvéért játszunk. Egy hatos vízi és dupla

Az ipartestületi előljáráóság ülése.

Az ipartestület előljáráósága tegnap este *Paasits* János elnöklete alatt rendkívüli ülést tartott a kiállítás és az 1905-diki kongresszus ügyében.

Az első tárgy a város által a kongresszus költségére megszavazott 3000 koronaa mi-kénti kezelése volt.

Elhatározták, hogy kérni fogják a várost, utalványozza ki az ipartestület kezeihez a már letétbe helyezett 1000 koronát az előzetes költségek fedezésére.

Elhatározott továbbá, hogy az előljáráóság egy irógépet szerez be, hogy így az írásbeli munkák megkönnyíttessenek.

Ezután az előljáráóság lapunkat, a *Bácsmegyei Naplót* a testület hivatalos közlönyévé választotta. Lapunk tehát, ezentul úgy az ipartestület, mint a kiállítás ügyeiről, valamint az 1905-iki kongresszusi előkészületekről és tudnivalókról hivatalos értesítéseket hoz.

Végül a kiállítás ügyében a városhoz terjesztendő memorandumot olvasták fel, melynek egy részét mai számunkban, másik részét keddi számunkban közöljük. Megjegyezzük, hogy az előljáráóság ezen itt közölt memorandumon kívül még egy memorandumot készít, hogy egyes iparosok ellenvéleményei is hivatalos formában kerüljenek a tanács elé.

A tegnap felolvasott memorandum a következő:

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Általános megjegyzések.

Az 1900. évi aug. 15-ik napján az A) alatti jegyzőkönyv szerint az akkor rendezett helyi iparkiallitás kapcsán Bács-Bodrog vmegye közönsége az összes megyei törvényhatóságok, megyei ipartestületek és a megyei gazdasági egyesület képviselőinek meghívása után és ezek részvétele mellett megtartott értekezlet elhatározta, hogy az 1905-ik évben az országos ipartestületi kongresszussal egyidejűleg Szabadkán megyei, ipari és mező-

hívás, nohát csak ülj le; tudjuk, hogy menyire birja a jövedelmünk.

Hogy aztán a játék hevében a téték nagyobodtak, azt a dolog természete hozta magával s hogy a riasztó hívásoktól meg nem ijedünk, az meg már éppen nemzeti vonása valamennyiünknek.

Denique, mikor Bükköny járásbíró hajnal felé hazaindult és a zsebében a nyereséget tapogatta, a sóvárgott aranyláncz kezdett határozott körvonalakban kidomborodni, reggelre az elhatározás is teljes volt, mindaddig, amíg a Zahlmeiszter üzletébe ért.

Itt újra elfogta a kétség. Illik-e, nem-e?

A gavallér azt sugta benne, hogy nem; a jó férj meg biztatta: igenis. Mit tartozik az másra, hogy mire költi a kártyanyereséget? Takarékpénztárba tegye kamatoztatni, vagy csapjon rajt valami dinom-dánomot, vagy pedig adja vissza úgy, a hogy hozzákerült — kártyán? — Eh, akkor még inkább a nyaklánczot.

Hirtelen elhatározással benyitott az ékszerészhez, megmutattatta magának a lánczot. Sietve, mert a nyert pénz égette, kialkudta az árát, száznyolczvan forintért, kifizette s aztán boldogan, mintha kincset lelt volna, indult kifelé.

Ekkor azonban eszébe jutott, hogy az asszony még ebből a nyert pénzből is sokalanni fogja az árát.

— Barátom, mondja az ékszerésznek, nem

gazdasági kiállítást rendez. Szabadka város törvényhatósági bizottsága 198. szám alatt hozott közgyűlési határozatában kimondotta, hogy ezen kiállítást a város közönsége erkölcsileg és anyagilag támogatni és segélyben részesíteni fogja. Ugyancsak a közgyűlés határozatából a vármegye összes törvényhatóságai, községei és ipartestületei megke-restettek az iránt: hogy a kiállítást és a kiállításon résztvenni óhajtó iparosokat és mezőgazdasággal foglalkozókat, erkölcsi és anyagi támogatásban részesítsék.

Az 1902 ik évben Nagyváradon megtartott országos iparos kongresszus elfogadta Szabadka város közönségének meghívását, határozatilag kimondotta, hogy a következő, VII. országos ipartestületi kongresszust az 1905-ik évben Szabadkán fogja megtartani.

Mint hogy ilykép a kiállítás rendezésének és az előmunkálatok megtételének ideje elérkezett, a szabadkai ipartestület f. évi aug. hó 9-én rendkívüli előjárósági ülést tartott és ennek keretében a helyszínén megtekintette mindazon a kiállítás helyül javaslatba hozott és Szabadka város közönségének tulajdonát képező telkeket: u. m. 1) A város ligetet, 2) a kálvária előtt elterülő 3831, 2832 és 3833 helyrajzi számú üres telket, 3) a zombori kapunál lévő baromvásártérnek a zombori ut által elválasztott déli részét, 4) a szegedi szőlők végénél levő 15,347/1, 15,346, 7735 helyrajzi számú városi kaszálót, 5) a palicsi parkot és a szegedi ut melletti az előtt városi gyümölcsfakertül szolgáló, most üresen álló telket és az e mellett levő városi földmives iskola területét és berendezését, megtekintette, mint oly telkeket a melyek a fentemlitett értekezlet óta a megyei kiállítás helyül különböző értekezletek és előtanácskozások folyamán kiszemeltettek.

Az ezen szemle körüli tapasztalatainkat és ebbeli véleményünket, hogy az általunk célba vett módon s dimenziókban rendezni szándékolt megyei ipar kiállítás melyik helyen lenne intenczióink szerint legalkalmasabban elhelyezhető s kivihető, vagyunk bátrak a

jelen emlékiratban előadni a végből, hogy Szabadka város közönségét a kiállítás helyének megállapítása és a megfelelő területnek a kiállítás céljaira való átengedés végett megkérjük. Mielőbb azonban tapasztalatainkat és véleményünket előterjesztenénk, a rendezendő ipari és esetleg ezzel kapcsolatos mezőgazdasági kiállítás kereteire vonatkozólag szükségesnek tartjuk a következőket előadni és pedig:

A kiállítás jellege.

Mi egy oly bácsbodrogmegyei kiállítást óhajtunk rendezni, a mely első sorban ipari kiállítás lenne és mezőgazdasági kiállítás csak annyiban, hogy ezen kiállításon mezőgazdasági keretben csak oly mezőgazdasági nyerstermények és félgépjárművek lennének kiállíthatók, a melyek ipari feldolgozás alá kerülnek. vagyis a mi tervünk szerint állatkiállítás nem lenne a kiállítás keretében bevonva.

Mint hogy azonban úgy tudjuk, hogy Szabadka város mezőgazdasággal foglalkozó közönsége, valamint a megyei gazdasági egyesület az általunk rendezni célba vett kiállítás keretében egy teljes, vagyis állatkiállítással kapcsolatba hozott mezőgazdasági kiállítást is kíván rendezni és ennek keretében állattenyésztési díjakat és versenyeket akar és tekintettel arra, hogy a Szabadkai Lovverseny egyesület az ő évi versenyeit a kiállítás tartama alatti időben szokta rendezni, ezen körülményt és illetve óhajt figyelembe véve részünkről nem zárkozunk el attól a tervtől, hogy a mezőgazdasági kiállítás az iparkiállítással kapcsolatosan rendeztessék és szolgálatainkat készséggel felajánljuk Szabadka város és a vármegye közönségének, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó teljes mezőgazdasági kiállítás együtt, egyszerre, közös és együttes működéssel rendeztessék. Azonban ez esetben a mezőgazdasági kiállítás szervezése egy e végből alakítandó külön, de a mi kiállítási bizottságunkkal együttesen működő helyi rendező bizottság feladatát fogná képezni.

Tisztelettel bejelentjük, hogy a végből,

hogy az általunk célba vett kiállítás nemcsak hasznos, de városunkra és a megye iparos osztályára nézve tanulságos legyen és a magas kormány azon intencziójának, melyszerint az ország iparának fejlesztését munkagépek adományozásával kívánja elérni, — eleget tehetünk, a magas kormány által a budapesti technológiai iparmúzeum részére megszerzett legújabb szerkezetű ipargépek közül azokat, a melyek a megyei iparosok által használhatók, a magas kormánytól a kiállítás tartamára megszerezni és itt a kiállítás tartama alatt ezen gépekkel dolgoztatni kívánunk a végből, hogy a kiállítást látogató iparosság és ipari érdekeltek a gépeket működésben látva ezek körüli tapasztalataikat iparuk körében érvényesíthessék, nem lévén egyébként módjában a megyei iparosságnak az ipari technika újabb vívmányainak tanulmányozása végett a technológiai iparmúzeumba menni és ott esetleg több napig tartózkodni sem költsége sem ideje.

A kiállítás ideje.

Tekintve, hogy a kiállítás az országos iparos kongressussal egyidejűleg volna rendezendő, a kiállítást 1905. évi augusztus hó 15-étől szeptember végéig terjedő 6 heti időben, 3—4 hétre tervezzük nyitva tartani: egyrészt azért, mert az ipartestületek kongressusa ugyanezen időben szokott megtartatni, másrészt, mert úgy tapasztaltuk, hogy a kiállítást látogató vidéki közönség a fürdőzési időszak végén hazautaztában s az iskola év kezdetén szokta leginkább a kiállításokat felkeresni és látogatni és továbbá azért is, mert erre az időre a gazdaközönség az azon évi terményeit már kiállíthatja és a nagy munkaidő is elvégeződven a kiállítás látogatására a közönségnek inkább van ideje és végül, mert tapasztalati tény, hogy ezen időszak a mi viszonyaink közt a legkevésbé van az időjárás változásainak és szeszélyeinek kitéve.

A kiállítás helye.

A kiállítást mindenesetre oly területen óhajtanók rendezni, a mely a közönségnek nem csak a kiállítás megtekintésére és a lát-

szerezném, ha a feleségem valódi árát megtudná. Hiszen ismeri az asszonyokat. Azt hiszik, csak ők tudnak alkudni és olcsón venni. Ha tehát kérdeznék, akkor mondjunk például — százhusz forintot. Ő majd örül neki, nekem pedig meglesz az elégtétel, hogy nem tud bosszantani a vásárom miatt. Tehát — százhusz forint.

Az ékszerész mosolyogva hajolt meg.

— Amint parancsolja tekintetes uram. Százhusz forint.

Vasárnapon járásbíróné asszonyom már az új fekete ruhájában és a nyaklánczozal jött a misére. Szándékosan késett, — nem volna asszony, ha hiuság ne lakoznék benne, — csak azért, hogy jöttét jobban észrevegyék. Nem is csalódott számításában, mert aligült a padba, összesugtak az asszonyok. Előtte, mögötte, mellette szakadatlan folyt a halk trécselés s a mise végén már azt is tudni vélték, hogy járásbíróné asszonynak gavallér imádója lehet, hogy ilyen drága ajándékot vesz.

Egyedül Tiszári albiróné, aki tudott a járásbíróné régi, elérhetlennek látszott kívánságáról, volt őszinte hozzá.

— Jól tettétek Mimi, hogy megvettétek. Örülök neki, mintha az enyém volna. Látod, hogy pukkadnak a többiek? Hát csak hadd pukkadjanak; ne törődj vele. Ha a fűszeres szomszédasszonyom ujnívastag ilyen láncsal

trónol a pudlija mögött, ugyillik, a járásbíróné se legyen nélküle. Gyönyörű darab; hogy vették?

— Százhuszért. Válaszolja félenken a járásbíróné.

— Potom pénz ilyen remekért.

— Ugye? mondja könnyebbülten a járásbíróné. Nem is vettük volna meg, — hiszen ilyen nagy kiadásra nem tudtuk magunkat elszénni, hanem tudod, az elnök vacsoráján az uram nyert a kártyán, aztán meglepett vele.

Tiszáriné sóhajtott. Az ő ura is szokott kártyázni, de még sohasem hozott haza a nyereségből egy krajczárt se.

— Jól tettétek, mondja aztán. Talált pénz az, lelkem, jobb helyet keresve se találhatatok volna neki.

— Én is azt mondtam az uramnak. Hanem...

A mise befejeződött s az asszonyok a szapulás másik alakjával, édes szóval, dicsérettel vették körül a járásbíróné.

Hétfőn délután Bükköny járásbíró éppen egy kuszált kereskedelmi pör ítélete indokait raggatta össze, amikor az ékszerész lépett be hozzá.

— Mit hozott Zahlmeiszter ur? kérdezte kissé boszankodva, hogy már negyedizben háborgatják az irásban.

— Baj van, tekintetes uram.

— Lopás, csalás vagy rablás.

Az ékszerész ügyefogyottan mosolygott és kereste a szavakat.

— Szaporán, barátom, mert még tömémentelen a dolgom...

— Hát, kezdi végre amaz, úgy áll a dolog, hogy a Vargyas doktorné ő nagysága ép az imént nálam járt és — és annak a láncnak a párját kereste, amelyet tekintetes ur vett tőlem.

— De édes barátom, mondja Bükköny türelmetlenül, annak a láncnak a párja engem már nem érdekel.

— Hogyne, hogyne, tekintetes uram. Meltóztatik emlékezni: abban maradtunk, hogy a láncz árát százhusz forintra mondjuk; ugylátszik, járásbíróné ő nagysága ennyibe mondta Vargyasné ő nagyságának s most ő is abban az árban akarja.

— Hát adja oda.

— Igen ám, de nem lehet. A láncz magamnak százötvenbe van; járásbíró uram száznyolcvanért vette, de csak százhuszért mondott be a nagyságos asszonynak. Most aztán Vargyasné köti magát a százhuszhoz, azt mondja, nem járja, hogy rajta akkora hasznot huznak. Ha járásbíróéknak odaadtam százhuszért, hát, ő is van olyan kundschafft, neki is úgy adjam. Ezt pedig nem tehetem; elvégre is, kereskedő vagyok, s abból élek, amit az árumon nyerek...

— Kezdem érteni a dolgot.

nivalók tanulmányozására elég módot és alkalmat nyújt, hanem a mellett szórakozási helyül is szolgálhat, mert nézetünk szerint, ha a kiállítás területén a közönség mást, mint kiállítást nem kap, úgy a közönség egyszer meglátogatja a kiállítást, a sok lát-nivalóban elfárad és többször a kiállítást nem keresi föl, a mint ez tényleg történt a vidéki helyi kiállításokon, a melyek azután minden nyújtott kedvezmény dacára, erkölcsi sikerrel ugyan, de anyagi veszteséggel záródtak. Migha szórakozási hely is van a kiállítás területén, úgy a közönség a kiállítást részletenkint tekinti meg és az egyes részletek megtekintése után szórakozás, eszmecsere, térzene hallgatása végett a kiállítás területén marad, sőt a részletek megtekintése végett újból és újból felkeresi a kiállítást, az annak keretében rendezett versenyeket, ünnepségeket, szakelőadásokat stb., a mik a kiállítás látogatottsága és jövedelmezősége tekintetében nagy előnyt biztosítanak.

A városliget.

Ezek előre bocsátása után a megszemlélt helyre vonatkozólag tapasztalatainkat és véleményünket, az egyes helyeknek az ipar kiállítás céljaira való előnyös voltát és esetleg hátrányait és akadályait illetőleg vagyunk bátrak előterjeszteni: A) A városliget, tekintve a városhoz való közelségét, tekintve, hogy ezen környék lakosságának közintézményei nincsenek, igen előnyösnek mutatkozik, úgy a kiállítás helyül, valamint ama cél szolgálatára, hogy a környék forgalma a lakosság érdekében lendületet nyerjen. A csarnokok a liget egyes, be nem fásított helyein, különösen a most csemete iskolául szolgáló részen az iskolai játszótérül átengedett mint egy 2 lánonyi területen igen előnyösen felállíthatók lennének, a nélkül, hogy nagyobb rombolásokat és irtásokat kellene a fák és ültetvények között eszközölni. Az itt felállítandó nagy iparcsarnok, vendéglő, cukrázda a kiállítás után is megmaradnának és annak a város közönsége később is előnyösen hasznát vehetné, külö-

nösen figyelembe véve azt, hogy a város közönségének ez idő szerint a várostól távol fekvő Palicson és a kis terjedelmű Mária Terézia és a Teréz téri parkon kívül nyári szórakozó, üdülő, mulató, kiránduló helye nincs. Maga a liget csekély ujitással a még rendelkezésre álló két év alatt, egy modern ligetté csekély költséggel átalakítható, úgy, hogy abból egy minden tekintetben kedves kellemes, árnyas, a városhoz közel fekvő s ennél fogva szegény és gazdag által felkereshető üdülő helyül lehet. Hátránya azonban ezen territoriumnak az, hogy a hozzá jutási ut ez idő szerint a kikövezetlen Magyar és Erdő utcán át vezet, ezen kívül más odavezető ut a posványos Fűzfás és a szintén kikövezetlen Csernovics-utcákon kívül nincs. Ezen felül ezen utcák a közönségnek gyalog és kocsikon való tömeges felvonulására szűkek és még hozzá oly annyira porosak, esős időben pedig annyira feneketlen sárosak, hogy az ezen felvonuló közönségnek emlékezetében kiállításunk emléke a kijutás kellemetlen emlékét is felidézné, vízhiányban szenvedő városunk poros voltának kellemetlen emlékével. Ezen bajon, igaz, lehetne segíteni olyképen, hogy különösen a kocsikkal való felvonulás az egyik utcán, a visszatérés egy másik utcán történne és így az utca szűk voltát, mint akadályt deminuíni lehetne, azonban akkor is a felvonulás két utcáját okvetlen kikövezni kellene a mi ugyan sem a város sem azon környékre nézve nem csak káros nem lenne, de sőt feltétlenül kedves és előnyös lenne, azonban úgy tudjuk, hogy ezen utcáknak az időszertint való kikövezése a város hatóságának kövezési programjában ez idő szerint felvéve nincs. Hátránya továbbá a városligetnek még az is, hogy a kivilágítás, akár gázzal, akár villammal eszközöltetik az, még csak ezután megfektetendő vezetékek által lesz teljesíthető, ami ugyan úgy a városliget, valamint a környékbeli lakók érdekében nem csak hogy nem hátrányos, sőt immár szinte elodázhatatlanul szükséges és kívánatos beruházást jelent, azonban a kiállítás budgetjét

tetesem összeggel terhelné. Még ha villamos vezetékek által közvetítettnek is a világitás eszköze a technologiai iparmuzeum által a kiállításra leküldendő gépek hajtó erejének beszerzéséhez külön tetemes költség lesz a városligetben szükséges, mert úgy tudjuk, hogy világitási vezetékek a villamos motorok áramszállítására nem alkalmazhatók.

Kálvária tér.

2) Egy korábbi, ó méltósága Schmausz Endre főispán ur elnöklété alatt az érdekelt vezetők részvétele mellett megtartott értekezleten szóba jött és ajánlatba lett hozva a Kálvária előtt elterülő és egyrészt a Kálvária, másrészt a Stáció utca, harmadik oldalról a Bethlen utca által határolt és a zombori utra néző városi telek. Ezen telek, tekintve, hogy a villamos vasut mentén, a városnak egyik legmagasabban fekvő egészséges pontján, magában a városban, annak belterületén fekszik és így kiállításnak első tekintetre alkalmasnak látszik, mégis tekintettel arra, hogy annak nagysága csak néhány száz négyszögölet tesz ki, nézetünk szerint oly kicsiny, hogy azon egy nagyobb szabásu megyei kiállításnak szükséges csarnokok elhelyezhetők nem volnának és csakis iparkiállítás lenne rendezhető, de gazdasági kiállítás nem, állatkiállítás pedig egyáltalában el nem férne. Végül ezen telken olyan maradvandóbb épületeket, a melyek a kiállítás után valamelyes közösznek szolgálhatnának, felállítani, hogy így a város által hozandó anyagi áldozatnak a később jövőben való megfelelő hasznosítása eszközölhető lenne, ezidőszertint javasolni sem tudunk.

Vásár tér.

3) Helyszemlének alkalmával szóba jött és megtekintettük a zombori ut végén fekvő vásártérnek a vásártéri vámházal szemben fekvő déli parcelláit. Ezen hely mélyen fekszik és attól lehet tartani, hogy ha a kiállítás idején tartós esőzések találnának lenni, úgy a közlekedés az átázott és különben is agyagos talajon nem csak egészségtelen, de sőt esetleg lehetetlen is volna. A helynek feltöltése enormis pénzt igényel. A helynek

S Bükköny indulatosan ugrik föl ültéből. Roppant kellemetlen dolog. Zahlmeisternek ugyan nincs igaza, mert Vargyasnének még ahhoz sincs köze, ha egészen ingyen is adta volna a lánczot s Zahlmeisterrel nem is törődnek. Csakhogy, ha most nem áll kötélnek, Zahlmeister csak úgy segíthet magán, ha a megállapodást Vargyasnének őszintén elmondja. Ekkor aztán az asszonyok nyelvére kerül s a pletykának se vége, se hossza, a tetejébe pedig a feleségével gyűl meg a baja, akinek pedig ilyen ügyekben furcsán szigorú felfogása van.

Odaállt az ékszerész elé.
— Isten neki, Zahlmeister ur adja oda a lánczot Vargyasnének a százhuszért, a többit megfizetem én.
S barátságosan tuszkolta ki az ajtón az ékszerészt.

Azután pedig számolni kezdett: száznegyvenhárom forintot nyertem, száznolcvan forintért vettem; most fizetek rá hatvanat, — vigye ördög. Kilencvenhét forintot megér az a láncz.

* * *

Kedden délután Bükköny járásbíró épen befejezte a tegnapi ítéletet, amikor többszörös szerény kopogtatás után Zahlmeister ur dugta be fejét az ajtón.

— Tessék beljebb.
Zahlmeister ur azonban nem mozdult bel-

jebb, hanem ott az ajtóban vakarta a füle tövét.

— Nem tudom, tekintetes uram, be menjek-e...

A járásbíró rémes sejtelen szállta meg.
— Tán csak nem? kiáltotta rémüldözve. Beszéljen hát, szerencsétlen!

Az ékszerész azonban válasz helyett csak a fejét ingatta szomoruan.

Bükköny odaront hozzá és szeretetteljesen biztatta.

— Csak ki vele bátran. Kihez lesz ezuttal szerencsém.

— Bogáromi finánczbiztosné, nyögte a szerencsétlen ékszerész.

— Kutyateremtette! káromkodott Bükköny. S nem tágit?

— Még fenyeget is. Hiszen méltóztatik ismerni ennek a nagyságos asszonynak a veszedelmes nyelvét.

Bükköny dühösen szaladgált föl-alá a szobában és szeretett volna valakit amúgy isten igazába nyakon teremteni. Midőn azonban, valahányszor az ajtóhoz közeledett, az ékszerész óvatosan az ajtó mögé bujt, önmagát pedig az ember még sem ütheti nyakon, hát úgy könnyített magán, hogy az íróasztalra csapott akkorát, hogy az akták táncra kerekedtek. a tintatartó pedig keservében az imént elkészült ítéletre borult és azt áztatta sötét könnyüivel.

Ez azután némileg lecsillapítá háborgó indulatát.

— Jöjjön ide Zahlmeister ur, egészen közel hozzám.

Amaz habozva tett egy-két lépést.

— No csak bátran, nem élek emberhussal. Az ékszerész végre odaállt az asztal elé.

— Édes barátom, mondja Bükköny mézédés hangon; benn ülök a csávában s most az a fődolog, hogy tisztességgel kieviczkeljek belőle. Legyen tehát szives és írja föl ezt a differenciát is az én kontómra. Hanem, kérdezte utána nyomatókkal, van-e még abból a lánczból?

— Nincs, nincs, — sietett megnyugtatni a rezkető Zahlmeister.

— Azért! sziszegte vésztojósólán Bükköny. De nem is tanácslom, hogy valaha legyen, mert különben, fogadom, nem megy, hanem repül, repül ki innen...

Megfordult, az ablakhoz ment és idegesen dobolt az ujaival.

— Ha már a fizetésemelésre nincs kilátásunk, mormogta, legalább valami delegációfélénk volna, amely az ilyen rendkívüli előre nem látott kiadásokat utólag megsavazza.

a városhoz való közelsége azonban, továbbá hogy ezen tér.ég a villamos vasut végpontjánál fekszik, nemkülönb az, hogy a kiállításnak ott való rendezése azon környék lakóságának igen nagy előnyököt nyujtana, kecségtetővé teszi a kiállításnak ott való rendezését. Szóba és javaslatba lett hozva, hogy a kiállításnak ezen a vásártéren való rendezése esetén a nagy iparosarnok és az egyéb nagyobb csarnokok a szabadkai országos vásárok alkalmával, az iparosok állandó elárúsító helyéül szolgálnának és az egész vásárnak a városból ezen helyre való kitelepítése mellett, a város közönsége ezen épületeket hasznosíthatná legalább is annyira, hogy a befektetési tőkének polgári hasznát a város ezen révén élvezhetné.

(Folyt. köv.)

Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Ismeretes a mozgalom, melyet a délvidék hazafias közönsége a nyáron indított meg azzal a magasztos törekvéssel, hogy kultur egyesületet alakítson Délmagyarországon, az ország legnagyobb és leggazdagabb területén.

A kultur egyesület célja lenne ápolni, fejleszteni és erősíteni a Délvidéken a hazafias magyar szellemet és terjeszteni a magyar nyelv ismeretét. A D. M. K. E. megalakításának eszméje ma már teljesen éretté vált, mert a magyar közönség még ritkán fogadott oly tüneményes gyorsasággal szeretetbe mozgalmat, mint az új kultur egyesületet.

Az ország minden részéből és a társadalom minden rétegéből az egész nyár alatt tömegesen léptek be az új közművelődési egyesületbe. Nagy adományt küldött a D. M. K. E.-nek gróf *Tisza* István.

Legujabban ezer koronával alapító tagja lett a D. M. K. E.-nek *Szabadka* városa. 200—200 koronával pedig pártoló tagja lett Nagybecskerek, Kecskemét, Czegléd, Osongrád, Kolozsvár, Pécs, Kassa városa, továbbá a délvidéki jegyzők egylete, a kecskeméti ev. ref. főgymn: tanári kara, *Tallán* Béla képviselő házi alelnök, *Latinovics* Géza, *Gorove* László. *Kelemen* Béla dr. *Lendl* Adolf, *Kiss* Emil dr. országos képviselők. *Heinrich* István csongrádi, *Kern* Lajos dr. szegedi kir. közjegyzők és számos egyesület és társulat. Beléptek a D. M. K. E. tagjai sorába a délvidéki országos képviselők, az írók közül *Herczeg* Ferencz, *Gárdonyi* Géza, *Szabolcska* Mihály, *Tömörkény* István, *Németh* József, *Várad* Árpád püspökök. *Kun* László dr. kanonok *Csanád* egyházmegyei tanfelügyelő.

Legutóbb állást foglalt a D. M. K. E. mellett a délvidéki tanító egyesület és Torontál vármegye is. A vármegye vezetőségét *Dellimánics* Lajos dr. főispán értekezletre hívta Nagybecskerekre. Az értekezleten a főispán előadta, hogy az értekezletet azért hívta össze, mert Szegedről felhívást kapott, hogy az ott létesítendő Délvidéki Magyar Közművelődési Egyesületet támogassa.

Szólo megvan győződve arról, hogy ezt

az egész délvidéket átölelő erős és életrevaló egyesületet minden magyar hazafielkes örömmel üdvözli. Az értekezlet ki-mondotta, hogy csatlakozni a szegedi mozgalomhoz. Kifejezték, hogy a Szegedről való magyar szellem tüdőleg fog hatni annak a tiszta magyar szellemnek és nemes értelemben vett sovénységnek Torontálba való átözlésére a melynek csak az a szín magyar Szeged legerősebb és legbővebb forrása. A D. M. K. E. tagjának a száma már felülhaladta a két ezret is. A vezetőség most már a kulturegyesület alakuló közgyűlését készíti elő a melyet fényes nagy hazafias ünnepély keretében október havában az Alföld és Délvidék gyönyörű fővárosában Szegeden tartanak meg.

A megfelebbezett patikaadományozás.

A B. H.-nak ez ügyben adott válaszukban jeleztük, hogy ha főszerkesztőnk a városba érkezik, s érdemesnek tartja a B. H.-nak válaszolni, úgy válaszol. De miután a B. H. okvetetlenkedését nem tekintheti másnak, mint fogadatlan prókátorkodásnak, tehát vele polemizálni nem kíván. Ha *Schmausz* Endre főispán a B. H.-ot választja, hogy panaszát a nagy közönség elé terjessze és egy felebbezést, mely a felsőbb fórumhoz intéztetett ez uton is tárgyaljon így talán indokolt volna e polemizálás, bár egy felebbezés indokait hirlapilag tárgyalni képtelenség, és még inkább az akkor, ha fogadatlan prókátorok kívánják azt tárgyalni.

Ami a rostáltatásra vonatkozó szellemeskedését illeti a B. H.-nak, jegyezze meg, hogy még az is tiszteletre méltóbb foglalkozás, mint a fogadatlan prókátorság.

Hogy a mi felelős szerkesztőnkkel a B. H. nem polemizál! Erre csak ezt jegyezzük meg:

Bizony a mi felelős szerkesztőnk nem polemizált. Csak a közönséget informálta az ügy lényegéről. A válasz ilyen értelemben nem polemizálás. Jól megkülönböztetni: ez a fő. A mi felelős szerkesztőnk mielőtt valakivel polemizálta bocsátkoznék: megkülönböztet.

H I R E K.

Szabadka, augusztus 29.

— **Előzetes értekezlet.** A *gazdakör* tagjai f. hó 30-án, vasárnap délután 3 órakor a »Pest« szálloda kistermében a hétfői törvényhatósági közgyűlést megelőző értekezletet tartanak, melyen a közgyűlés tárgyait vitatják meg. Tekintve a 31-diki közgyűlés nagyfontosságú tárgyait telkéretnek a törvényhatósági bizottsági tagok és a gazdakör tagjai, hogy ezen előzetes értekezleten minél számosabban jelenjenek meg.

— **Az új pénzügyigazgató a közigazgatási bizottsághoz.** Popp György a Nyiregyházáról Zomborba helyezett új pénzügyigazgató f. hó 24-én kezdte meg hivatali működését, amiről a következő átiratban értesíti Szabadka közigazgatási bizottságát: Tekintetes közigazgatási bizottság! A nagy-

mélt. m. kir. pénzügyminiszter f. évi júliu hó 18-án kelt 38309. sz. intézkedésével hasonló minőségben, hivatalból — Nyiregyházáról — a zombori kir. pénzügyigazgatóság élére helyeztetett át, minek folytán új állomását mai napon elfoglaltam.

Midőn ezen körülményt a tekintetes közigazgatási bizottságnak bejelenteni szerencsém van, tisztelettel kérem, hogy nagybecsű bizalmával megajándékozzon méltóztassék.

Mint eddig, úgy ezután is követendő irányelvem lesz: a törvények iránti tisztelet és engedelmesség, a szabályok és utasításoknak pontos végrehajtása és a reám bízott teendőknek lelkiismeretes teljesítése. Hogy a magam elé tűzött irányelvnek mikép leszek képes megfelelni, azt a jövő fogja megmutatni, másrésről feladatomban teljesen csak úgy felelhetek meg, ha fontos és felelősséggel terhelt teendőim végzésében a tek. közigazgatási bizottság segédkezőt tőlem megvonni nem fogja. Miért is, hivatali működésemben kegyeskedjek engem támogatni. Ez esetben bizton hiszem, hogy nehéz feladatomban megfelelhetek. — Zombor, 1903. évi augusztus hó 14-én.

Popp György

kir. tan. pénzügyigazgató.

— **Kinevezés.** A m. kir. igazságügyminiszter *Achátz* Gyula dijnoki értesítvényvel ellátott szabadkai kir. járásbíróági irodagyakornokot a sajosztpéteri kir. járásbíró-sághoz irnokká nevezte ki.

— **Tanári kinevezések.** *Fábián* Szilárdkát a vallás és közoktatásügyi miniszter a sepsi-szt.-györgyi áll. tanítónőképző intézetnél, *Fábián* Jenőt pedig a mohácsi áll. polgári fiúiskolánál a matematikai és természettudományi szakcsoport tárgyainak tanításával megbizta.

— **Mukits Simon indítványa.** Mukits Simon országgyűlési képviselő indítványt nyujtott be a 31-iki közgyűlés elé, a mely szerint, hogy a város szabályrendeletei a nagyközönség számára is hozzáférhető legyenek, kéri, rendelje el a közgyűlés az összes városi szabályrendeletek együttes kinyomtatását és könyvalakban áruba bocsátását.

— **Baja haladása.** A szomszéd Baja város törvényhatósági bizottsága a régi utcaneveket új, legnagyobb részt magyar történelmi és irodalmi vonatkozású nevekké látta el és a miben bennünket is megelőztek elrendelte, hogy minden utca külön-külön 1-től kezdődő házszámmal kezdődjék oly módon, hogy az egyik oldalon a páros, a másik oldalon a páratlan házszámok alkalmaztassanak.

— **Jóváhagyott alapítólevél.** Julius hó 20-án terjesztette föl a m. kir. vallás- közoktatásügyi miniszterhez jelentés kapcsán dr. *Biró* Károly polgármester a néhai dr. *Zomborcsevics* Vincze által a szabadkai polgári fiú és leányiskolák növendékei javára 2000 korona tőkével tett alapítványról kiállított alapító levelet. A jóváhagyás most érkezett meg az alapító levélnek további eljárás végett visszaküldött három példánya kapcsán.

— **Uj postahivatal.** A Szabadka-bajai vasut »Bácsalmási szállók« állomásán 1903. évi szeptember hó 1-én kir. postahivatal lép életbe, mely levél-, pénz- és csomag küldemények, 1000 koronáig terjedhet

LENGYEL MANO

Bank és Bizományi Üzlete

Szabadkán,

1. kör, Eötvös-utca 117. sz.
(az »Arany dínnyé«-hez ozimzett házban.)

Ajánl törlesztéses jelzalogkölcsonőket 10 évtől 60 évig terjedő visszafizetéssel 3½ és 4% kamattal, városi bérházak és földbirtokokra leendő betáblázás mellett,

postautalványok, utánvételek és postai megbízások fölvetelével, továbbításával és leadásával, továbbá a postatakarékpénztári szolgálattal van megbízva.

— **Az önkéntes tűzoltók Ujvidéken.** A „Bácsmegeyi tűzoltó szövetség“ ez idei közgyűlését holnap tartja meg Ujvidéken. A szabadkai önkéntes tűzoltótestület képviselőiben *Vermes Béla* főparancsnok, *Venczel Lajos* parancsnok és *Petonszky József* ma utaztak Ujvidékre, hogy a közgyűlésen és az ezzel kapcsolatos versenyeken résztvegyenek.

— **Házasság.** Bölskey Lajos, a helybeli főgymnasium tanára 30-án vasárnap tartja esküvőjét a szegedi belvárosi templomban *Ivánkovic Erzsébet* kisasszonnyal özv. *Ivánkovic Ferencz*né leányával.

— **Az új zsidó templom márvány táblái.** Az izr. hitközség templomépítő bizottsága a napokban felavatandó új templom előcsarnokában márványtáblákat fog elhelyezni, a melyeken a templom építés körül érdemeket szerzett hitközségi tagok nevei is belesznek vésve. Ugy halljuk, hogy a hitközség kebelében most egy mozgalom indult meg, a mely ezen intézkedés ellen irányul. Az elégedetlenek a legközelebbi napokban értekezletet hívnak össze, a melyen a módosítások eszközését fogják követelni.

— **A Mensa akadémika alapítványi helye.** Tudvalevő, hogy a város a mensa akadémikának nevezett budapesti egyetemi diákok otthonában két alapítványi helyet tart fenn, a melyre jó előmenetelű helybeli szegénysorsu egyetemi hallgatók pályázhatnak. Mind eddig azonban csak az egyik alapítványi helyre érkezett pályázat. Figyelmeztetjük tehát az érdeklődő egyetemi hallgatókat, hogy a városi tanács a legközelebbi tanácsülésen fog dönteni az üresedésben levő helyek betöltése tárgyában.

— **Pályázat ösztöndíjra.** A szabadkai takarékpénztár és népbank az általa alapított „szabadkai takarékpénztár és népbank ösztöndíja“ címet viselő ösztöndíjnak a gazdasági intézetbe vagy földmives iskolába járó tanulókat illető részére ezennel pályázatot hirdet.

A 250 koronás ösztöndíjra pályázhatnak azon szabadkai születésű szegénysorsu tanulók, a kik valamely hazai gazdasági akadémiának, gazdasági tanintézetnek, vagy földmives iskolának rendes hallgatói, avagy ilyenbe ezután lépni óhajtanak. Ezek körvonye felszerelendő: 1) születési bizonyítvánnyal, 2) a szülőknél, úgy magánál a tanulónak vagyoni viszonyait igazoló bizonyítvánnyal, 3) az illető intézet bizonyítványával, melynek eddig netán már hallgatója volt, avagy most már hallgatója, esetleg azon nyilatkozattal, hogy melyik intézetnek lesz hallgatója.

A kérvények f. évi szeptember hó 30. napjáig a szabadkai takarékpénztár és népbank igazgatóságához címezve, alulírottánál adandók be.

Az ösztöndíj három-három (3-3) havonként utólagosan fizetetik ki az illető intézet igazgatóságának kezéhez, a mennyiben az illető ösztöndíjasnak kellő szorgalmát tanúsítja.

Szabadkán, 1903. augusztus hó 28-án.

Varga Agoston,

a szabadkai takarékpénztár és népbank igazgatója.

— **Jóváhagyott szabályrendelet.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter a Bács-Bodrog vmegyének területéhez tartozó *Ó-Német* és *Uj Palánka* községekben a házalós

kereskedés eltiltásáról alkotott szabályrendeletét rendeletileg jóváhagyta.

— **Eljegyzés.** Folyó hó 26-án Csantavéren *Berecz Géza* egri tanító eljegyezte *Dér Tekluska* tanítónő kisasszonyt Csantavérről.

— **Szerződések betérjesztése.** A városi ügyesség ma a tanács meghagyása folytán a hajdujárasi 25 éves bérletekre vonatkozó szerződéseket betérjesztette a városi tanácshoz.

— **Tanulmány ut.** *Váli Gyula* városi építész mérnök a legközelebbi napokban a németországi városok Dresdában rendezendő kiállításának tanulmányozása végett Németországba utazik.

— **Tanító választás.** *Gräff Nikáz* kir. tanfelügyelő az ipariskolai tanító-választás határnapját f. hó 30-ára tűzvé ki, a választás ma, vasárnap d. e. 10 órakor tartatik az általános ipartestület tanácskozási termében. A választást a kir. tanfelügyelő képviselőiben *Pausics Andor*, a helybeli ügyvédi kamara elnöke fogja vezetni.

— **Uj iparendedélyek.** A rendőrkapitányságnál mint első fokú iparhatóságnál az elmúlt héten a következő ipari változások lettek bejelentve: *Szádeczki Antal*, hideg és meleg ételek elárúsítása VI. kör. 391. *Golddarbeiter Herman* cukorka elárúsító *Battyányi utca 358.* *Rostás Rókus* VIII. kör 165. sz. a. késesiparát beszüntette. *Szedmakor Katalin* férj. *Vaszilyev Lázárné* II. kör 42. sz. a. vegyeskereskedő. *Fibik Imre* I. kör *Bercsényi utca 638.* sz. keztyüs és sérvkötőkészítő ipar. *Tugyi Albert* II. kör 120. sz. a. csizmadia. *Pintér Dániel* V. kör 537. sz. a. szabóipar. *Spitzer Ignác* VII. kör *Battyányi utca 56.* sz. a. hideg és meleg ételek kiszolgáltatása. *Tumbász Loketics Simonné* I. kör 60. sz. a. hideg és meleg ételek elárúsítása.

— **Szilági és Diskánt** miskolczi gépgyáros cég kitűnő borsajtóra, valamint legújabb „*Villám*“ centrifugális, bogozó és zúzógépre felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített „*Kincsem*“ és „*Hegyalja*“ borsajtók, nem különben a nagy üzemi préseléshez készített „*kettős kosaru*“ sajtók, a melyeknél a régi világ fából készített prése genialisan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtó felsőrésze aczél, alsórésze faszervezet. Ennélfogva a must sehol sem érintkezik vasrészekkel, hanem csak a fával, a mi a must színét, ízét, zamátját nem befolyásolja. A törkölyt sem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1902. évi egri és a pozsonyi II. mezőgazdasági országos kiállításon a cég borsajtói első díjjal, aranyéremmel lettek kitüntetve. A cég izléses árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi.

— **A sertéshizlalókhöz tartozó kisértített területek** bérlete f. évi szeptember havában lejár s mivel ezen homokföld haszonbéré évről-évre csökken, *Gabrics Vince* városi gazda jelentést tett a tanácsnak, a melyben a terméketlen homokos talaj följavítása végett teendő intézkedéseket hozza javaslatba.

— **Anyakönyvi hírek.** *Meghaltak:* *Pausics Mária* 2 hó, *Merkovics Jozefa* 16 év, *Molnár Jánosné Adamcsék Katalin* 66 év, *Barta Mátyásné Risányi Erzsébet* 47 év, *Pertics János* 75 év, *Szuvajcsics Radó* 3 nap, *Piukovics Péter* 15 hó, *Kökény Mária* 12 év. — Szül. 11; 5 fi. 6 leány. — Eljegyzés: *Demeter János Margit Mária*, *Takács Mihály Csorba Mária*, *Jurics István Lipo-*

zencsics Matild, *Mándics Lajos Pérosics Etel*, — Házasság: *Rodokov Antal Gabrics Mária*ával, *Budanovics József Csákity Mária*ával.

Magyar kir. német főmérnök.

Valaki visszaélt *Kunetz Mór* helybeli bankár nevével Ujvidéken, egy m. kir. főmérnökkel szemben.

Ez a mellékes ebben az ügyben. A fő azonban az, hogy ez a magyar kir. főmérnök ur a saját hivatalos blankettáján ezen ügyben a következő német nyelvé megkeresést intézte rendőrségünkhöz.

Ez már vérlázító. Egy m. kir. főmérnök Szabadka rendőrségétől német nyelven kér felvilágosítást.

Hát ez türni fogja a főmérnök ur fennhatósága szó nélkül? Nem hiszük. A megkeresés szövegét nagyobb hitelesség okául itt közöljük:

Csucskovity N. István

m. kir. főmérnök

Ujvidéken.

Löbl. Stadthauptmannschaft

in Szabadka.

Am 13. August l. J. hat hier in Ujvidék ein Mann aus Szabadka geweilt — der sich in Hotel-Meldezettel: als *Kunetz Mór* eingeschrieben hat.

Nachdem ich gezwungen bin, gegen dieses Individuum, die Kriminal-Anzeige beim Gerichte wegen Erpressung und anderer straflichen Delikte zu erstatten; bitte ich höflichst die löbl. Stadthauptmannschaft gefälligst Folgendes dort erheben zu lassen und entweder mir direkte, oder im Wege der löbl. Ujvidéker Stadthauptmannschaft mittheilen zu wollen:

1) War am 13. d. J. der Chef der Classen-loose—Collektur *Móritz Kunetz* in Ujvidék oder nicht?

2) War vielleicht ein Angestellter dieser Firma in Ujvidék und hierauf in Semlin (Zimony) am 13/8.; wie der Betreffende mit seinem genauen Vor- und Zunamen heisst; möglichst Angabe seiner näheren Wohnung in Szabadka.

Ujvidék, 1903. évi aug. hó 27-én.

Csucskovity

főmérnök.

TANÜGY.

— **Értesítés.** Az iparos tanoncok 1903/4 tanévre szóló beiratkozása f. évi szeptember hó 1. 2. 4. 9. 11. és 14-ik napján mindenkor d. u. 5 órai kezdettel tartatik s *Petonszky József* ipariskolai igazgató vezetése mellett a tanító-testület közreműködésével kizárólag a *Széchenyi-téri* (Kakas iskola) közs. elemi iskola épületben eszközöltetik.

2) A tanoncoktatás hétfőn és szerdán s illetve kedden és pénteken az esteli órákban 5-7-ig tart, miért is felhivatnak az iparosok, hogy tanonczaikat a beiratkozáshoz lehetőleg azon napokon küldjék, melyeken azokat iskolába járatni óhajtják.

3) Az ipariskolai felügyelő-bizottság az 1903-4. tanévben a kőmives, ács, kőfaragó, festő és mázoló továbbá az épületasztalos és lakatos tanoncok részére, mint akik a vidéki munkálatok folytán a 10 hónapig tartó ipariskolai oktatást pontosan nem hallgathatják — a téli munkaszünet alatt 4 és fél hónapos téli tanfolyamot rendszerezit, hogy a felsorolt ipar-

ágak tanoncjai az őszi és tavaszi munkaidő beálltával a rendes iskolabajáros alól felmenthetőek legyenek.

4) A tanoncok ertei tanfolyamába, mely heti 14 órával ezuttal csak kísérletképen állittatik föl, csupán 50 tanonoz fög felvétetni, miért is a felügyelő-bizottság fel hívja az érdekelt iparosokat, hogy tanonczaikat a tanfolyam-hallgatók létszámának megállapítása végett Petonszky József ipariskolai igazgatónál minél előbb jelentsék be, mivel, ha a téli tanfolyamra szeptember hó 8-áig legalább 30 tanonoz nem jelentkezik, a tanfolyam megtartható nem lesz.

5) A tanoncok téli tanfolyamára deczember hó 1-ével kezdődik s április közepeig fog tartani.

Szabadka, 1903, évi augusztus hó 29-én.

Pausics János s. k.
felügy. biz. elnök.

— **Értesítés.** Az izr. hitközség iskola helyiségében levő magánvodában a beiratkozások az 1903—4. évre szeptember hó 1, 2, 3, és 4-én d. e. 8—12 óráig fognak eszközöltetni.

SZINHÁZ.

A szinügyi bizottság holnap délelőtt 10 órakor Bolits József dr. kulturtanácsnok hivatali helyiségében ülést tart. Az ülés tárgyát a szinműpályázat bíráló bizottságának megválasztása és a Szentesre kiküldött bizottságnak a jelenlegi szintársulatról előadandó bírálata fogja képezni. Szinügyünk érdekében föltötte ajánlatos volna, ha a szinügyi bizottság tagjai ez alkalommal teljes számban részt vennének az ülésben.

Törvénykezés.

Büntető főtárgyalások.

A szabadkai kir. törvényszék büntető tanácsa a jövő hétre a következő ügyeket tűzte ki főtárgyalásra:

Augusztus hó 31. Csótity Mátyás súlyos testi sértés büntette. Kovács János (Nemes) magánlak sértés büntette. Csincsák Márton és 2 társa súlyos testi sértés s több. Buki Erneszt súlyos testi sértés büntette.

Szeptember hó 2-án. Özv. Mamuzsits Györgyné magánokirat hamisítás büntette. Pranda Simon magánlak sértés büntette. Jáger János megvesztegetés. [Rikkert István és tsa személyes szabadság megsértés hivatalos hatalommal visszaélés és megvesztegetés büntette.

Szeptember hó 4-én. Lipták Flórián és társa lopás büntette. Vadászi István zsarolás büntette. Nameszticski József gyermek kitétel. László Mihály lopás büntette.

Közgazdaság.

Időjárás. (A központi meteorologiai intézet távirati jelentése.) E hó 30-ára száraz, hűvös, később melegebb időjárás várható.

Gabonatözsde.

Budapesti gabonatözsde.

Jó kínálat mellett ma 50.000 mm. adatott el 5 fillérrel olcsóbb áron.

A többi termények változatlanul zárultak. A mai határidőzlet gyengén indult, az

üzlet folyama alatt azonban némileg javult és jobb árakkal zárult. A forgalom mérsékelt maradt.

	Kezdet	Változás
Buza májusra	—	—
Buza okt.-re	740	743—742
Buza ápr. 1904	768	771—769
Rozs	620	—
Rozs okt.-re	—	622—621
Rozs áprilisra	640	648—647
Zab áprilisra	562	565—564
Zab	—	—
Zab okt.-re	549	541—540
Tengeri májusra	—	—
Tengeri aug.-ra	525	530—528
Tengeri szept.-re	613	615—614
Tengeri májusra	534	530—529
Repce aug.-ra	10:60	10:60—10:70
Repce	—	—

Idegenek Szabadkán.

augusztus 29.

Nemzeti: Vaszanyi Lajos utazó Bpest. — Lemberger Lajos utazó Bpest. — Bartos Ödön utazó Bpest. — Khan Hut B. utazó Bécs. — Engel Hugó utazó Bécs. — Langer Adolf utazó Bécs, Leinkauf József utazó Bpest. — Hahn Mór utazó Bpest. — Singer Lipót utazó Bécs. — Heszler Lajos utazó Szeged. — Kaufmann Sándor utazó Bpest. — Hirscher J. utazó Bpest. — Sugár Károly utazó Bpest. — Dörner Károly keresk. Bécs. — Buchsbaum Ignác utazó Bpest.

Bárány: Legazzi lókeresk. Olaszország. — Balla újságról. — Fábri lókeresk. Olaszország. — Zsende mérnök Bpest. — Sava Orlovity igumen kloster Jazas.

Pest: Czabafi János főjegyző Zenta. — Lengyel János földbirt. Zenta. — Fischer Gusztáv lókeresk. Bécs. — Dr. Ellinger Jenő ügyvéd Zenta. — Dudás Lajos polgármester Zenta.

Polgári: Riesz János Zsablya. Poting Péter Zenta. — László Lajos Söreg. Eilhardt Mártonné Bács-Kubin. Monay László Ó-Kanizsa. — Fridrich Zsigmond lelkész Baja. — Kovács Andor Gombos. — Sunosnyi János utazó Bpest. — Szarvas János B-Madaras. Belly József Ujvidék.

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

Hirdetések.

Két jó házból való tanuló teljes ellátásra elváltatnak a belvárosban.

Ugyanott egy 7 osztályu gymnazista mint

correppetitor

ajánlkozik. Czim a kiadóhivatalban.

Hirdetmény.

12076/903 tan. szám. Városi mérték-hitelesítő hivatalnak teljesen felszerelt vízvezetékekkel leendő ellátásának biztosítása iránt folyó évi szeptember hó 5-én szombaton d. e. 9 órakor a városi mérnöki hivatalban írásbeli zárt versenytárgyalás fogtartatni, amelyre a vállalkozni szándékozók ezennel meghivatnak.

Föltételek és előmérétek a hivatalos időben a mérnöki hivatalban megtudhatók.

Kelt Szabadkán 1903, augusztus 29,

A városi tanács.

16164/1903. tan. sz.

Hirdetmény.

Szabadka sz. kir. város tanácsa a sebesits-boszniai tanyai iskola felépítésének

válatba adása céljából ezennel árlejtést hirdet, a mely f. é. szeptember hó 3-án d. e. 10 órakor fog a gazdasági ügyosztály hivatalos helyiségében megtartatni, miről a vállalkozni kívánók azzal értesítetnek, hogy az ajánlatok írásba foglalva és boritekba zárva adandók be s bánatpénzül. 350 korona teendő le az árlejtés megkezdése előtt a bizottság kezéhez, s ezen összeg a jóváhagyás után a vállalati összeg 10%-ára kiegészítendő. Közelebbi felvilágosítások a mérnöki hivatalban és a gazdasági ügyosztályban a hivatalos órák alatt nyerhetők.

Szabadkán, 1903. aug. 26-án.

Lyubibratloň Kelemen

tanácsos.

a gazd. ügyosztály vezetője.

Hirdetmény.

Rohonczy Elemér tulajdonához tartozó radonováci 30 lánca szántóföldet f. évi okt 1-től kezdődő 5 gazdasági évre nyilvános árverésen haszonbérbe kiadom. A bérlemény 1400 korona évi haszonbérnél olcsóbban ki nem adható.

Árverés határnapjául f. évi aug. hó 30 napjának d. e. 9 óráját tűzöm ki ügyvédi iródamba I. kör. Tompa utoza 261 sz. a. ahol egyéb árverési feltételek az árverés határnapját megelőzőleg is megtekinthetők.

Dr. Pleszkovits Lukács.

Kladek Kázmér

diszszoba festő és mázoló Szabadkán
Bercsenyi-uteza, 669. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó munkálatokat, a legkényesebb izlésű szobák, vendéglők és termek festészetét — enyv, olaj, vagy tempera kivitelben

jutányos árak mellett.

Mindenemű

Tűzijátékok és papir —
lampionok

— nagy választékban kapható —

Hilgen János

fűszerkereskedőnél, Szabadkán, a színház mellett.

ELADÓ

a IV. kör Horváth-utca 123. számu

H A Z,

mely áll 4 szoba, konyha, kamra és melléképületekből.

Ertekezhetni Nagy Tekla vendéglőjében V-ik kör.

„VILLÁM“ legújabb centrifugalis bogyzó és zúzógépek.

Temesvár

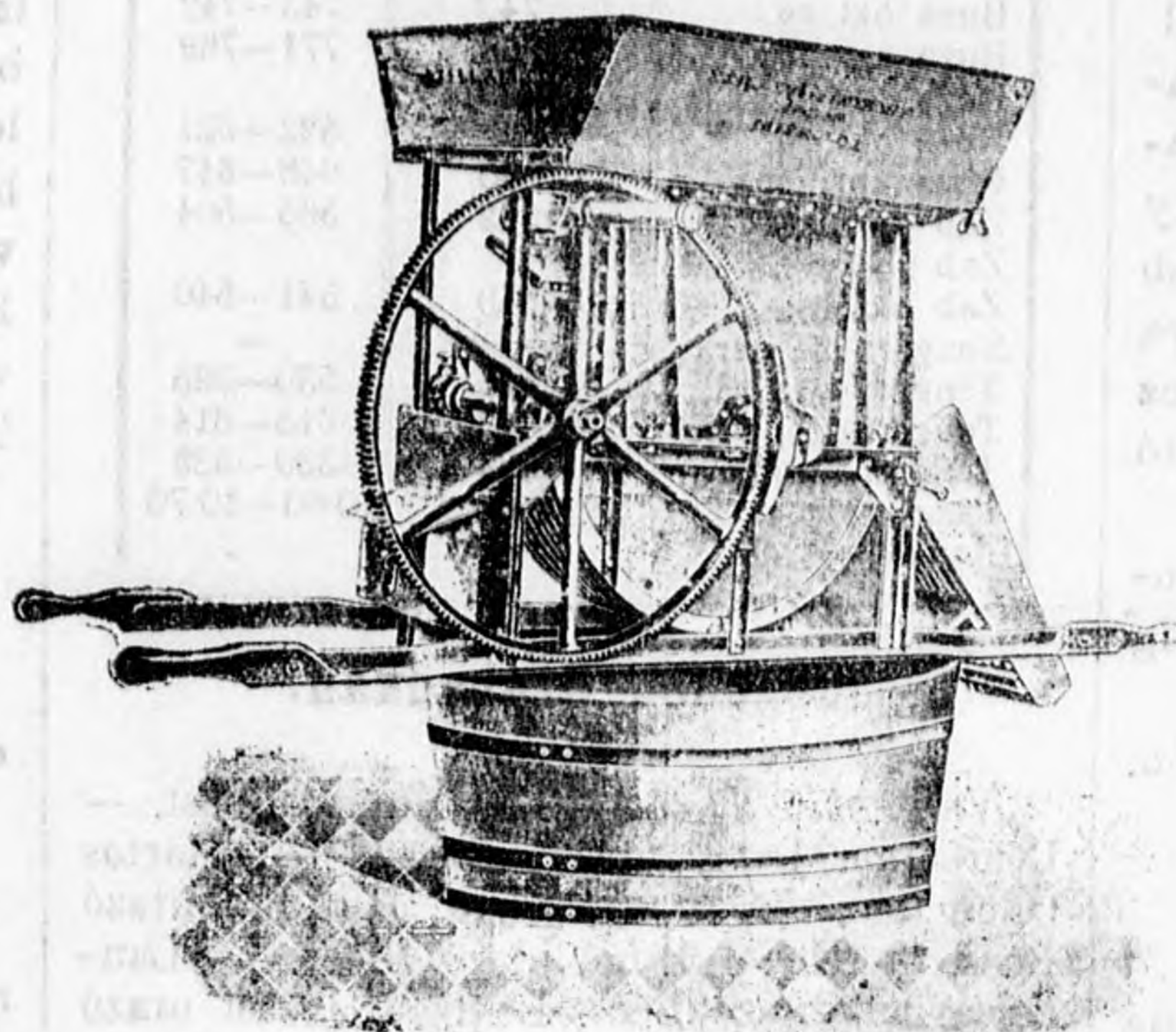
1901. I-ső díj, diszoklevél.

1902. Egri borászati
kiállításon

I-ső díj aranyérem és diszoklevél

1902. Pozsonyi orszá-
gos gazd. kiállításon

I-ső díj állami aranyérem.

Borsajtók.

„Kincsem“, „Meggolja“, „Köngöszkezetű“, „Mabille“ és „Aczélorsós“, a hegyaljai bortermelők legkedveltebb

Borsajtói.

Legújabb rendszerű „kettős kosaru“ sajtók nagy üzemi préseléshez.

Előnye: a must sehol sem érintkezik vasrészekkel. Egyszerű kezelés! Oriási erőfeszítés! A törköly egy darabban és könnyen kivethető! Egy ember által könnyen kezelhető!

Szőlőzúzó és bogyzók.

→ Arjegyzék ingyen. ←

Szilágyi és Diskánt gépgyára Miskolcz.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Elegáns kalapok, nyakkendők, botok, gallér és kézelők, keztyűk, harisnyák, fekérműek és sport cikkek dús választékban.

== Különlegességek női bluzokban. ==

EISLER IZSÓ

férfi és női divatruházában
Szabadkán, főtér.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a Bácskában 600 korona, 700 korona sőt 800 korona is katasztrális holdanként.

Megvásárolt földekre a vételár háromnegyedrészé lesz megszavazva.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schäffer Dilmos

bankigazgató
Szegeden.

Megbízható, szolid ügynökök alkalmaztatnak.

WACHSMANN JENŐ

gyógyszertára az »Órangyalhoz«
Szabadkán, Zombori-ut 31sz.
Telefon 227. sz.

Ajánlja dúsán felszerelt

gyógyszertárát, s gyógyanyag raktárát

a t. cz. közönség figyelmébe.

Az összes gyógykülönlegességek, impraegnált és egyszerű kötszerek, cognac, gyógyborok s mindennemű e szakmába vágó cikkek nagybani raktára s előnyös beszerzési forrása.

Telephon rendelések a város és Palics fürdő területére díjmentesen házhoz szállíttatnak.

Szeplőt, májfoltot,

bőratkákat, anyajegyeket, pörsenéseket és mindennemű más foltot rövid használat után eltávolít az arczról és kézről s a bőrt puhává és fehérré teszi a

Govorkovich Janos

eszéki gyógyszerész által készített:

Eszéki Mária-kenőcs,

amely a dr. SPITZER-féle

Mária szappannal

együtt használva állandó és üde szépséget kölcsönöz az arcznak. — A köszönő levelek ezrei tanuskodnak a világhírű kenőcs bámulatos hatásáról.

Kapható Szabadkán:

Zalán Béla drogueriájában

A kenőcs ára 70 fill., a szappané 80 fill.

Gazda közönség figyelmébe

Weitzenfeld Márczell

kender-, kötél-, zsinog-, zsák-
és ponyva raktára.

SZABADKA

Kovács u. 294 sz. Telefon 190

Az aratás alkalmából

ajánlja dusan berendezett

zsák és ponyva raktárát.

Fiu-tanoncz

fizetéssel felvétetik

Pietsch F.

udvari fényképésznél

... SZABADKÁN...

Hirdetések

jutányos áron felvételnek

lapunk kiadóhivatalában.